

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Aratás után.

Az ország legtöbb vidékén befejezték az aratást. A hol elemi csapások nem sujtották a termést, ott a gazda hálatelt szívvel és örömmel állhat meg verejtékes munkájának gyümölcse előtt. Az áldott anyaföld dúsan termett, nincs most már egyéb hátra, mint a termés értékesítése.

Még nagyon élénk emlékeztünkben él az az idő, a mikor még lábán vette meg a kereskedő a fél ország gabona-termését, kiszurván a megszorult gazda szemét néhány száz koronányi előleggel, úgy hogy az igazán nem látott tovább az orránál, elvesztette a dárca termést, a kereskedő pedig, a kinek az által módjában állott a legkiterjedtebb üzérkedés; kétszeres-háromszoros nyereséget söpört be.

Ausztria és néhány más állam már előbb okult, mint mi és kizárta tőzsdéről a határidős üzletet. A mi helyzetünk azonban annál kedvezőtlenebb lett, mert azok, a kik Ausztriában és a külföld más országaiban elvesztették maguk alatt a talajt, ügynökösztül, szenzátostól nálunk telepedtek meg, a hol még szabad volt és ma is szabad a vásár. Eppen ez a körülmény az, melyet a határidős üzlet lovagjai a leghatározottabban fegyverül használnak fel intéző köreinkkel, kormá-

nyainkkal szemben, port hintvén szemökbé azzal, hogy plausibilissé teszik, miszerint óriási financiaiis megizmosodás rejlik abban, hogy ezek a nagy tőkepenészek nálunk telepedtek meg.

Mi azonban őszintén megvalljuk, hogy sokkal jobban szeretjük, ha ezek a pénzes zsákok meg kímélnek minket a nagy szeretetök és spekulációnak, mert igaz, hogy tekintélyes tőkét hoznak magukkal, de csak arra szolgál, hogy a földmivel Magyarországra verejtéken gazdagodjék a spekuláns s ha elkövetkezik ma-holnap a várva-várt idő, a határidős üzlet eltörlése: meggyarapodva vándoroljon ismét más országba, más vidékre, a hol még akad talaj a papirosbuzza termelésére.

Igaz, hogy a szövötkézi raktárak és egyéb nem várt nehéz, fordulat az utóbbi években némileg határt szabott a papirosbuzzával üzött szédelgésnek és ma már a buzakereskedők legnagyobb része két kézre fogja a panaszt és egyre hajtogatja, hogy megélni nem lehet, mert a gazdák minden vidéken — a kereskedők szerint indokolatlanul — visszatartják a búzát és egy-egy uszály rakomány búzát három-négy állomáson kell összeházalni, minden métermázsáért — ugyancsak indokolatlanul a kereskedők szerint — magas vidéki napi-árakat fizetni, úgy hogy alig marad mel-

lette nyereség, az arbitrázsról pedig szó sem lehet! Természetes, hogy a kik hozzá voltak szokva a száz százalékos nyereséghez, azoknak a rendes polgári haszonnak megfelelő százalék kevés.

Hogy mekkora pusztítást okozott a papirosbuzza még a közel-múltban is, arról az egyedül számottevő iparunk, a malomipar, is tanuszkodhatik, a melyre csak pár év előtt igen nehéz idők jártak és nem egy malom a szerencsétlen papiros spekuláció révén a tönk szélére jutott. A malomipárnál is fordul azonban a kocka és a kapzsi osztrák, cseh és stájer pékek és lisztkereskedők olyan nagy mennyiségű drága lisztre csináltak kötetet tavaszkor a magyar malmokkal, hogy az az üzletkörüket messze meghaladta és ez idő szerint, mikor a jó terméskilátások következtében a buza és liszt ára leszállott, annyi és oly magas különbözetet kell fizetniük, hogy az ebből eredő veszteség már most is meghaladja az ötven milliót koronát.

De mire ezeknek a kötéseknek a sorozata lejár, még jóval többre fog rugni a fizetés-különbözet és nem a szomszéd pék és lisztkereskedő jut koldusbotra. Valóságos szerencse, hogy a magyar pékek és lisztkereskedők nem ugrottak be, ők csak annyit vásároltak, a mennyire szükségük volt, mert őket éppen úgy, mint a magyar

Liptói levél.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Jó Mikszáth Kálmán írja egyik elbeszélésében: Nemes Sárosvármegyében ismerős vagyok. Gyakran megfordulok ott, rokonaim is vannak, barátaim is, kis urak, nagy urak, összevissza, ami egyébiránt nem jelent különbséget, mert Sárosban a kis urak is nagy urak és megfordítva: a nagy urak is kis urak. Sáros a jó tónus és az illúziók vármegyéje. Sokszor megfordultam ott halon vagy banketten és mindig azt kellett hinnem, hogy száz Esterházy közt ülök, pedig voltaképen tudtam, hogy ezek megyei inokok és apró tisztviselők, kik nélkülöznek, esetleg éheznek titokban, de ha idegen szem függ rajtuk, hercegi grandezzaival tudnak megválni az utolsó ötförintosuktól.

A „flanc” második természetüké vált, abból nem tágtának rogyásig, a csillogás, pompaszeretét életszükségletük, mely lelkeiket betölti és szellemüket frissen tartja.

Az, hogy ők szegények, végre is csak egy rossz álom, melyből fel-felrázzák magukat a francia pezsgő szürcsölése közben, mint ahogy az alföldi gazdagok jómódja és urasága csak egy

száraz, élettelen tény, mely a telekkönyv lapjain terpeszkedik el egymás mellé rakott számokban és betűkben.

Egy — az intelligenciát, a dzsentrit értem — ilyenformán: élő népről, ennek a szép görbe hazájáról, hazánk északi örüllőjének, a magas Tátrának lábaihoz simuló Liptórol akarok egyetmást elmondani, kijelentve előre is, hogy ez irás bünszerzőjét a Fejérmegyei Napló redakciójának fiatalabb tagjai között tessék keresni, ki az írásra felbujtott.

Hanem előbb Rákóczi városáról kell valamit előrebocsájtanom.

Ha jól emlékszem, tavál áprilisban vagy májusban írtam egy rövidismertést a Fejérmegyei Napló hasábjain a kassai orsolyiták női gazdasági intézetéről. Írtam anélkül, hogy ezt a szép intézetet láttam volna, tisztán a prospektus és az intézetben volt két kedves ismerősöm elbeszélése alapján.

Az idén, hogy alkalmam nyílt az intézetet megtekinthetni, bevallom, hogy tavál vétkeztem, mikor hiányos írással hozzászóltam oly dolghoz, melyet nem ismertem.

Egy kedves arcú fiatal orsolyitá nővér fogadott, mikor látogatóba mentem, az intéz. gyönyörűen rendezett parkjában. A konvencionális udvariasság tónusa hamar megszűnt, mikor megmondtam, hogy honnan jöttem, ki vagyok s megtudtam, hogy szeretetreméltó kaluzsom Marianna nővér testvérhuga a Fejérmegyei Napló érdemes szerkesztője testlelki jó barátjának és egyik amerikai cicerorejének, Csernizky Istvának. Fiatalon szép pályát hagyott el a világban s cserélt fel a zárda csendjével s örömmel látam, hogy ez a csere őt boldoggá tette.

Két órahosszat tartott körutunkban — ennyi időbe került, míg a hatalmas arányú intézetet megtekinthettük — lépten-nyomon egy-egy mosolygós leányarc bukkant elé, de csak a székesfehérvári Ferenc József-intézet három volt növendéke fogadta igaz, látható örömmel: a földit, a többiek érdeklődésének homlokterében természetesen a kassai férfi-gazdasági intézetnek tanárai vezetése alatt velem egy időben vizitáló növendékei állottak.

Lehetetlen e tárcá szűk keretei között elmondanom, hogy mit láttam, míg a pompás intézetet a kápolnától a mosókonyháig, az egyes növendékek által sok izléssel és nagy ambícióval gondozott virággyaktól a tyukketrecig végigjár-

Sövegjártó János

vászon kereskedése

Székesfehérvár, Barátok épülete.

AZÉLŐTT: ÖZV. HANEL ANTALNÉ

Allandó nagy raktár ágy- és asztaltermékekben, szintartó karton és zephirekben stb.

Egy jóházból való újjá-
tanulának felvételük.

Ma lapunk 6 oldal

00000418

nül is — azt az ezer és ezer gyönyörű színt, melyekben a világ dolgainak és az élet jelenségeinek összefüggései csilognak. Már most — ha csak a jó Isten valami ritkaságszámbamező intuitív tehetséggel meg nem áldja, — honnan vegye az a szegény leány a lelki szemeknek élés látását, mely a benyomásoknak egymásba hőmpolygó színtöltései között is meglátja a bizonyosan odarögzített határvonalat, honnan vegye azt a biztos ítélőképességet, mely viszont a legdurvábban elhatárolt jelenségekben is látja az egész világnak és életnek összes jelenségeit átfogó, egysegítő benső összefüggést? S e képességnek legalább bizonyos foka nélkül — s ez feltétlenül kifejleszthető! — vajjon méltó-e az emberi lélek értékéhez a női lelkek átlagának állapota? Nem, nem és ezerszer nem. Ha a mai állapottal beérjük: nincs jogunk a növelésben sem leicsinylésre, sem azokra az idevágó viccelődésekre, de viszont arra sem, hogy tőle bármikor is többet várjunk, mint amiért ma oly sok a panasza. Mert valamit elhanyagolni, azaz meg — mikor az elhanyagolás káros tünetei jelennek meg — az elhanyagolt értéket akár gögösen az alsóbbrendűek osztályába utalni, akár vele szemben követeléseket támasztani: uraim! nem igazság. Tessék előbb megtanulni a női igazságosnak értékelni, — mert ezen fordul meg minden, — s akkor majd lehet a nőkérdésbe érdemlegesen beleszólni. Egyáltalában azoknak, akik a növelés kérdésében a fenti két álláspontra, t. i. a leicsinylésnek, vagy az igénytámasztásnak álláspontjára helyezkednek anélkül, hogy előbb saját szemükből a gerendát kihajítanák: nagyon szeretnők a lelkiükre kötni, hogy ehhez az állásfoglaláshoz belépőjegy kell s ez a nőnek igazságos értékelése.

Az újabb időkben sok hangot hallottunk a női világ mai helyzetének különböző irányreformjairól, de a nők általános műveltségi színvonalának emeléséről vajmi kevés szó esik. Pedig a nő igazságos értékelésének innen kell kiindulnia. Minden kérdésnek megoldásában első az általános szempont s csak azután kerül a sor a részletekre. Ez az egyedül helyes módszer a női reformok kérdésében is. Ennélfogva legelső feladatunk az, hogy gyökeresen átgondolt s lelkiismeretes gonddal kidolgozott leányiskolai programot jelöljünk ki, mely természetesen ne tartsa ki falai közül azt a szegény teremtetést akkor, mikor annak reá legnagyobb szüksége van, azután ennek a nagy körültekintéssel megalkotott programnak ésszerű és lelkes végrehajtásával gazdagabb kulturájú női generációt kell nevelni s ha lesz ilyen a mainál jóval, de jóval gazdagabb kulturájú nővilágunk: akkor majd beszélhetünk a reformok részleteiről is. Ezért mellőztük s mellőzzük e kérdés szelvényezésénél a gazdasági, a szociális és — ne nullázzuk ki egészen a szüfrasseteket se — politikai szempontokat. Első és legfőbb: a vallás-erkölcsi nevelés és tapításon nyugvó kulturális szempont: A többi ebből fakad.

Nagyon természetes, hogy ilyen nagy célokat elérni máról-holnapra nem lehet. Azonban éppen ez a tudat ne súlyosítsa bennünket a patópélságnak kényelmes zsölyéjébe, hanem sarkaljon bennünket — különösen az erre hivatott köröket és egyéneket — arra, hogy a társadalmi kérdéseknek szőnyegéről a növelés fontosságának és a reformok szükségességének hangoztatása egy pillanatra se kerüljön le. Az ilyen nagyarányú kérdéseknek méltányoláshoz nevelni kell a közvéleményt, ehhez pedig a hozzáértőknek állandó és lelkiismeretes munkája szükséges. A közvéleménynek méltánylatára, illetőleg kinevelésére az ilyenemű kérdések iránt pedig azért van szükség, mert bizonyos állapotoknak és jelenségeknek a visszasságát maga is érzi, de minthogy nincs tisztában az okokkal, nem tud a reformok megvalósításának nagy munkájában érdemlegesen résztvenni, ha az illetékes tényezők a kérdésnek gyökérszálat neki meg nem mutatják.

Két utóbbi közleményünkben röviden megérintettük a növelésnek kérdését, de — természetesen nem ok nélkül — csak megérintettük, mint a hogyan a repülő fecske megérinti szárnya hegyével a tónak sima, nyugodt vizitükrét. Tettük pedig ezt abban a tudatban és meggyőződésben, hogy az újságnak, melynek kizárólagosan közérdekelt kell szolgálnia, hangot kell adnia

minden korszerű kérdéssről. S vajjon ki vonhatja kétségbe a növelés-reformjának és fejlesztésének időszertességét?

Dr.—y—r.

Anyakönyvi statisztika.

1910. július hó 23-tól 1910. július hó 30-ig.

Születés. Született: 9 törvényes fiú, 7 leány, törvénytelen fiú 0, leány 1, halvszületett törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 17.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 2 törvényes fiú, 3 nő, 7 éven felüli 7 férfi, 0 nő, 0 törvénytelen fiú, 1 leány. Összesen 12.

Eszerint a születés a halálozás 6-sal múlja felül.

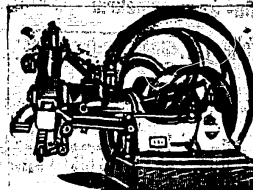
Meghaltak:

Pajor György r. k. gazd. cseled 45 éves Sztygkórh. — Hüttér Lajos, ág. h. ev. 30 éves asztalos s. Sztygkórh. — Bónak Károly ref. 3 hónapos, Széchenyi-u. 42. — Tóth Erzsébet r. k. 10 hónapos, Csutura-u. 4. — Mohácsi Anna r. k. 2 hónapos, Selyem-u. 33. — Straszter József r. k. 21 éves, Tűzár Csapatkórh. — Dánkházy János, ref. cipész, 32 éves Dv. állomás. — Béres Erzsébet r. k. 4 hónapos, F. királysor, 41. — Éhen László ref. 60 éves, Megyeháztér 5. — Lőrinc György r. k. 3 hónapos, Fürdősor 9. — Szauer József r. k. önálló cipész r. k. 68 éves, Ós-u. 17. — Petrovic Milán e. ke. ulánus, 24 éves, Budai-ut 31.

Szerkesztői üzenetek

D. i. Zalaország. Köszönöm a remek közleményt, látnod félbeszakítottam a magamét, hogy a becses közönséget meg ne fosszam a tied élvezetétől. Csak próbálkozzál, kerül fürdetni árnyékból egyből is. Tíz napja itthon vagyunk már mind a hárman, a segédcapatokkal együtt, vigasztaljuk egymást s busulunk — utánad, szívünk párja. Az utánad való bánat érzelmeit elűntik a kirándulások, a melyet a két legdünkebb kanonok-nesztorunk szőléjébe rögtönzünk. Hogy ezenfelül egyéb kirándulások is lesznek, egészen természetes. Gyere haza! minden meglez bocsátva, ne tapadjon lelkedhez az összes zalai csirkék ártatlanul kiontott vére. S annál inkább siess, mert csak rövid ideig láthatás bennünket. J-val egy kis 3000 kilométeres kirándulást tervezünk Augsburgba a kath. nagygyűlésre. Miába! Szidjuk a nime-tet későn-korán, de azért mégis szívesen tanulunk tőle, a mit lehet.

Drezdai Motorgyár részv. - társ.
Németország egyik legrégebb és legnagyobb motorgyára.



Szállít szakkörökben elismert legjobb gyártmányú Benzín-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-motorokat és locombilokat — valamint szivőgázmotorokat —

MEGLEPŐ UJDONSÁG!

EGYETEMES GENERATORUNKKAL

a tényleges löerő.

óránként csak kb. 1 fillérbé kerül

Vezérképviselét:

Gellért Ignác és Társa

Budapest, Teréz-körút 41.

Telefon 12-91.

Legmesszebbmenő jótállás Kedvező üzletet feltételek.

Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön bánja,
Ha Fernolend NIGRIN-jét nem használja.

Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappan

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas“ védjegyvel!



ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székesfehérvár, Szégyény-Mariab-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök,

Ferenc József-kabát,

köpenyek (havelok)

bórkabátok, utazóbundák,

raglán-felöltők, kabátok.

VÉDJEGY.



Az eredeti Singer-varrógépek valódi árúait ezen védjeggyel ismerhetők fel.

FIGYELEM!

Azon varrógépek, melyeket más kereskedők árúsítanak és forgalomba hoznak, mind a régi SINGER-féle varrógépek utánzatai. Ezek természetesen nem eredeti SINGER-varrógépek s nem is a SINGER-varrógép részvénytársaságtól származtak. — miért is ügyeljünk a védjegyre, mert csak ezen védjeggyel ellátott varrógépek a valódi, eredeti SINGER-gépek.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság Bognár-u. 2.

— SZÉKESFEHÉRVÁR. —

Nádor-utca Töltényi-féle ház.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban Szent István-tér 1.

Székesfehérvári utmutató.

Fűszer:

FLITS PÁL FIA
fűszer és csemege üzlete
Nádor-utca 4.

SZIGETHY TESTVÉREK
közvetlen kávéhozatala és fűszer csemege kereskedők
Kocsuth-utca.

IFJ. TÓGLGYULA
festék és cement
főraktára
Városház-tér 1 sz.

Keresztény fogyasztó szövetkezet
Szégyény-Mariab-utca.
Fiók üzlet Zámoly-utca.

BRUZA GYÖZŐ
fűszer, festék és liszt ke-
reskedő
Széchenyi-utca 58 sz.

IFJ. GRÜNSCHENK JÁNOS
fűszer-, liszt-, vögyeskeres-
kedése
Székesfehérvár, Halász-utca 1.

Cukrász:

BINDER GYULA
Városház-tér 5 sz.

Dívat:

Keresztény Zsigmond
dívat áruháza
Városház-tér.

FALVAY FERENCZ
úri és női dívat
Kocsuth-utca.

KOVÁTS ANTAL
úri és női dívat
Városház-tér.

VARGA ISTVÁN
női szabó műterme
Nádor-utca 7 sz.

ORSZÁGH IMRE
női szabó
Kocsuth-utca 12 sz.

Singer Co. varrógép részvénytársaság
ajánlja eredeti varrógépeit
Nádor-u. Töltényi-féle ház.

Rehorska Vilmos
műtét és vegytisztító
intézet.
Üzlet: Hattér 1.
Telep: Tobak-utca 21 sz.

PAPP KÁROLY
utóda Szlatkovszky József
műselyem fűtő vegytisztító
intézete
Üzlet: Városház-tér 5 sz.
Telep: Palotai-utca.

AUERBACH JÓZSEF
mosó intézete
Jókai-utca 10 sz.

NAGY IGNÁCZ
mosó intézete
Lakatos-utca 10 sz.

Férfiszabók:
KISS ANTAL
Kocsuth-utca 4 sz.

FAZEKAS LAJOS
Kocsuth-utca 13 sz.

Cipészek:

POLLÁK REZSŐ
férfi és női cipész
Nádor-utca 7.

Ifj. Sándorovits György
úri és női cipész
Jókai-utca. Barátok épülete.

Fürdő:
ÁRPÁD-FÜRDŐ
Kocsuth-utca.

Különfélék:
PETE GYULA
fényképész
Várkor-ut 28 sz.

KLÖKNER PÉTER
cs. és kir. udvari könyv,
zenemű, papír és fényké-
pező cikkek kereskedése.
Nádor-utca.

HEILMAN SÁNDOR
könyvtézete
Szent Imre-utca 1.

HEIN MÁRTON
hangszerkészítő
Kocsuth-utca 2 sz.

PAPP LÁSZLÓ
vaskereskedő
Szégyény-Mariab-utca 1.

KNAZOVITZKI ELEMER
vaskereskedő
Nádor-utca.

PAPP SÁNDOR
szij és nyereg gyártó
Nádor-utca.

IZINGER KÁROLY
szijgyártó
Kocsuth-utca 5.

KÜMMEL BÉLA
mű és kereskedelmi
kertészete
Kocsuth-utca.
Telep: Kert-utca.

Neubarth Lipotné és társa
órás és ékszerész
Nádor-utca.

BAKOS JÓZSEF
kádármester
Malom-utca 6 sz.

KOVÁCS GYÖRGY
kocsigyártó
Fazekas-utca.

GERVEIN MIHÁLY
kovácsmester.
Készít mindennemű új és
divatos kocsikat.
Vörösmarty-tér 1.

KÖNIG KÁROLY
kémény és kőszőrüs
Városház-tér.

KÖNIG JÓZSEF
kémény és kőszőrüs
Kocsuth-utca 7.

Vendéglők és kávéházak:

BARNAI IGNÁCZ
Magyar Királyhoz címzett
kávéháza és szállodája
Nádor-utca.

Özv. Emhecht Gyuláné
Dréher féle sörcsarnoka
Bank-utca 1 sz.

GÁRDOS ZSIGMOND
„Korzó kávéház”
Nádor-utca.

IFJ. HÉJJ IMRE
Arany Ponty
vendéglős
Hattér 3 sz.

KUNTLER JÓZSEF
beszálló vendéglős
Palotai-utca 33 sz.

Építők:
SZABÓ JÓZSEF
építési irodája
Várkor-ut 43 sz.

Vanka Testvérek
ácsmesterek
Palotai-utca 71 sz.

STREIT JÓZSEF
ácsmester.
Palotai-utca 57—59 sz.

KISS KÁROLY
építési irodája
Szűnőrc-utca 10.

MARCO DEMARKO
beton és mozaik készítő.
Kert-utca 7 sz.

PEHAKKER ANDRÁS
építési vállalkozó
Csönka u. 9 sz.

Asztalosok:

FÜSTER LAJOS
mű asztalos
Megyeház-utca 15 sz.

BODA GYULA
épület és bútortasztalos
Lövöldé-utca 12 sz.

Lakatosok:
ZILAY GYULA
mű és épület lakatos
Bástya-utca 8.

KILI JÁNOS
épület és műlakatos
Ősz-utca 21 sz.

KOVÁTS JÁNOS
géplakatos műhelye
Hattér 9 sz.

Festők:
GERLITS JÓZSEF és FIA
szóbafestő és mázoló
Jókai-utca 2 sz.

Schmölitz László
cim-, szóbafestő és
mázoló
Vásár-tér 17 sz.

GUTMANN L. és FIA
szoba-, cim-címér és fanomü-
festő.
Jankó Kégl György-utca 7.

Temetkezés:

HERMANN KÁROLY
és társa
„Kegyelet” temetkezési
vállalat
Kocsuth-utca.